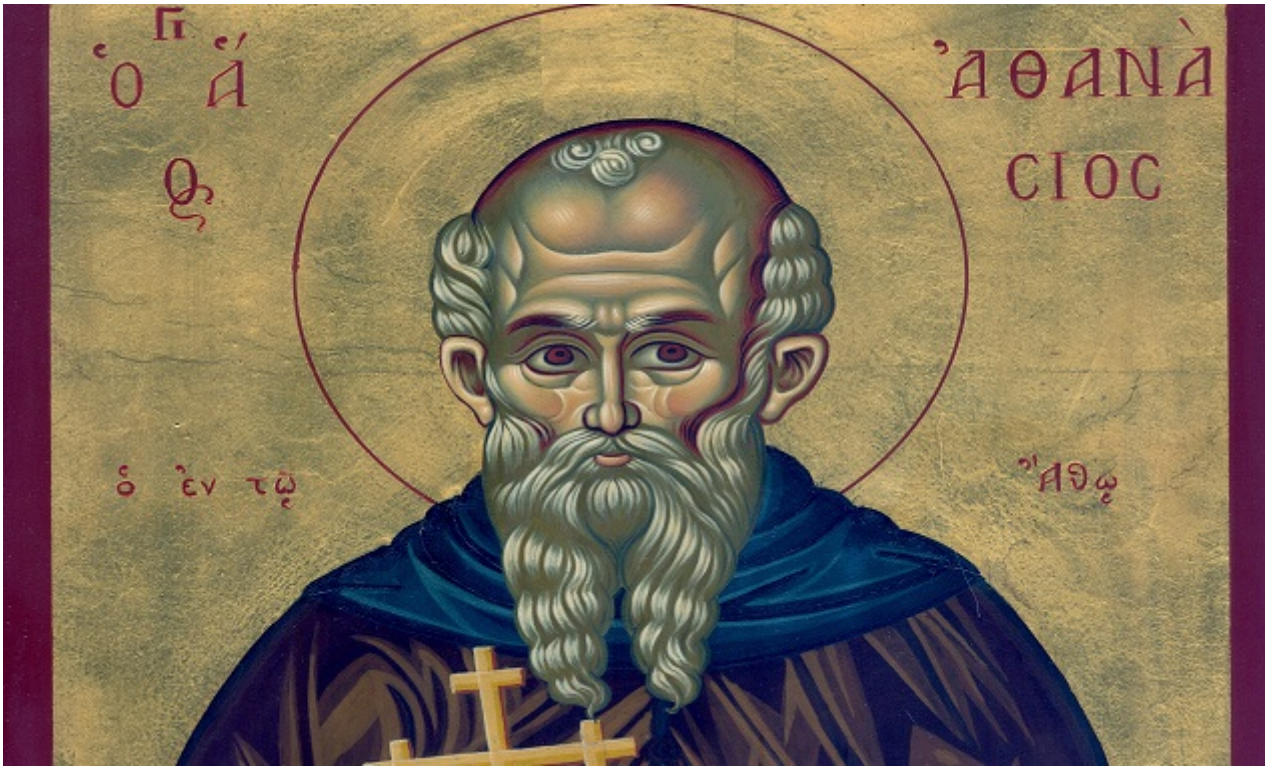
05/07/2026

5 Ιουλίου: Εορτάζει ο Άγιος Αθανάσιος ο Αθωνίτης

/ Βίοι Αγίων

Σήμερα, 5 Ιουλίου, η Εκκλησία τιμά τη μνήμη των Οσίων Αθανασίου του Αθωνίτου και Λαμπαδού του θαυματουργού, και του Ιερομάρτυρος Στεφάνου Μητροπολίτη Ρηγίου Καλαβρίας, της Κάτω Ιταλίας.

- Του ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ, Θεολόγου – Καθηγητού

Άγιος Αθανάσιος ο Αθωνίτης: Ο θεμελιωτής του αγιορείτικου κοινοβιακού Μοναχισμού

Το Άγιο Όρος αποτελεί την κιβωτό του ορθόδοξου μοναχισμού εδώ και χίλια χρόνια. Αποτελεί δε δημιούργημα ενός μεγάλου άνδρα της Εκκλησίας μας, του

αγίου Αθανασίου του Αθωνίτου. Αυτός υπήρξε ο πρώτος κτήτορας κοινοβιακής μονής στον Άθωνα, της σεβάσμιας Μονής της Μεγίστης Λαύρας.

Γεννήθηκε το 930 μ. Χ. στην Τραπεζούντα του Πόντου από γονείς που είχαν έρθει από τη μακρινή Αντιόχεια. Δυστυχώς πέθαναν νωρίς. Ο πατέρας του πριν γεννηθεί ο Αθανάσιος και λίγο καιρό αργότερα η μητέρα του. Πριν πεθάνει η μητέρα του βάπτισε το νεογέννητο αγόρι και του έδωσε το όνομα Αβράμιος. Μια ευσεβής φίλη της και μοναχή, ανάλαβε να μεγαλώσει το ορφανό. Το φρόντιζε σαν δικό της παιδί και του ενέπνευσε την πίστη στο Θεό, την ευσέβεια και την αγάπη για το μοναχικό ιδεώδες. Όμως και αυτή, όταν ήταν επτά χρονών το παιδί, αρρώστησε και πέθανε. Κάποιοι άλλοι συγγενείς το περιμάζεψαν και το φρόντισαν ώσπου να ενηλικιωθεί. Τον έστειλαν μάλιστα να σπουδάσει στα ονομαστά σχολεία της περιοχής.

Περί το 950 ήρθε στην Κωνσταντινούπολη για να συμπληρώσει τις σπουδές του, τον οποίο φιλοξένησε και φρόντισε μια πλούσια εξαδέλφη του, σύζυγος ανωτέρου αξιωματικού του βυζαντινού στρατού, Ζεφινεζέρ. Σπούδασε στη σχολή του ονομαστού φιλοσόφου και δασκάλου Αθανασίου. Μάλιστα ήταν τέτοια η επίδοσή του, ώστε μετά την αποφοίτησή , ανάλαβε καθήκοντα διδάσκοντος στη σχολή. Εκεί είχε την ευκαιρία να γνωρισθεί με έναν άγιο άνθρωπο, τον όσιο Μιχαήλ Μαλεΐνο, ηγούμενο της μονής Κυμινά της Βιθυνίας στη Μικρά Ασία. Ο Μιχαήλ διέκρινε ότι στην ψυχή του νεαρού Αβράμιου ήταν κρυμμένος ο πόθος της μοναχικής ζωής και ασκήσεως. Γι’ αυτό και του δίδαξε τους κανόνες της μοναχικής ζωής. Αλλά την ίδια περίοδο είχε και μια άλλη γνωριμία, η οποία θα έπαιζε σημαντικό ρόλο στην κατοπινή του πορεία, τον ανεψιό του μοναχού Μιχαήλ, Νικηφόρο Φωκά, τον μετέπειτα αυτοκράτορα του Βυζαντίου.

Ο Αβράμιος ακολούθησε τον Μιχαήλ στη Μονή του, όπου εκάρη μοναχός και έλαβε το μοναχικό όνομα Αθανάσιος. Έδειξε δε μεγάλο ζήλο για τη μοναχική ζωή και απέκτησε πλούσια πνευματική καρποφορία. Μετά από τέσσερα χρόνια αποσύρθηκε στην έρημο, για μεγαλύτερη άσκηση, κάθαρση και πνευματικό αγώνα. Μόνο που ο ηγούμενος Μιχαήλ τον όρισε ως πνευματικό πατέρα και καθοδηγητή του Νικηφόρου Φωκά. Ύστερα από λίγο καιρό, πλήθος ανθρώπων από τη γύρω περιοχή έτρεχε στο ερημητήριό του για να εξομολογηθεί και να ζητήσει τις πνευματικές του συμβουλές και να πάρει την ευλογία του.

Αυτό όμως δεν άρεσε στον ασκητή Αθανάσιο, διότι, λόγω της ταπεινότητάς του, δεν πίστευε ότι ήταν ικανός για μια τέτοια πνευματική ακτινοβολία. Η κοσμική φήμη τον αρρώσταινε. Γι’ αυτό πήρε τη μεγάλη απόφαση να καταφύγει στον απομονωμένο τότε Άθωνα, σε κάποιο μοναστήρι, του Ζυγού, όπου συστήθηκε ως μοναχός Βαρνάβας. Αλλά ύστερα από λίγο καιρό έγινε γνωστή η ταυτότητά του. Μάλιστα μαθεύτηκε η νέα του διαμονή και ως την Κωνσταντινούπολη, στον

Νικηφόρο Φωκά, ο οποίος έχασε τον πολύτιμο πνευματικό του πατέρα. Μετέβηκε μάλιστα στον Άθωνα για να τον συναντήσει και να του εκμυστηρευτεί την επιθυμία του να γίνει και εκείνος μοναχός κοντά του. Δεν είχε γίνει ακόμη αυτοκράτορας, ήταν ανώτερος αξιωματικός (δομέστικος) του στρατού. Το 960 του ανατέθηκε να εκστρατεύσει εναντίον των Αράβων, οι οποίοι είχαν καταλάβει την Κρήτη και έσφαζαν τον εκεί πληθυσμό. Ένα χρόνο αργότερα, αφού νίκησε τους εισβολείς και απελευθέρωσε το νησί, γύρισε με πλούσια λάφυρα, μέρος των οποίων έδωσε στον Αθανάσιο για να κτίσει μοναστήρι στον Άθωνα.

Το 963, τη χρονιά που ο Νικηφόρος έγινε αυτοκράτορας, αρχίζει η ανοικοδόμηση του τεραστίου συγκροτήματος της Μονής Μεγίστης Λαύρας, της οποίας έγινε ηγούμενος ο Αθανάσιος. Στον άλλοτε έρημο εκείνο τόπο κτίσθηκε τώρα μια μικρή πολιτεία. Γύρο από το καθολικό της Μονής κτίσθηκαν κελιά, μαγειρείο, τράπεζα, νοσοκομείο, ξενώνες, εργαστήρια, αποθήκες, νερόμυλος, υδραγωγείο, κλπ. Πολλοί μοναχοί και ερημίτες της περιοχής ήρθαν να επανδρώσουν το λαμπρό μοναστήρι. Ο άγιος Αθανάσιος, με βάση τους μοναχικούς κανόνες της αρχαίας Εκκλησίας, σύνταξε νέους κανονισμούς κοινοβιακού μοναχισμού, οι οποίοι θα αποτελέσουν κατόπιν τη βάση του αγιορείτικου μοναχισμού. Έτσι ο άγιος Αθανάσιος θεωρείται ο θεμελιωτής του.

Ποίμανε τη Μονή για σαράντα περίπου χρόνια και ευτύχησε να φτάσει ακόμα και τους χίλιους μοναχούς. Ο Νικηφόρος Φωκάς είχε εκδηλώσει την επιθυμία να αφήσει το θρόνο και να ντυθεί το μοναχικό σχήμα στη Μονή του Αθανασίου, όμως τον πρόλαβε η φρικτή δολοφονία του το 969 από τον ανεψιό του Ιωάννη Τσιμισκή.

Περί το 1004, κατά διάρκεια οικοδόμησης κάποιου παρεκκλησίου της Μονής, κατέρρευσε ένα μέρος του τρούλου και καταπλάκωσε τον Αθανάσιο, ο οποίος λίγες μέρες μετά, κοιμήθηκε εν ειρήνη. Η μνήμη του εορτάζεται στις 5 Ιουλίου.

Είναι πολύ σημαντικό να προβάλλονται στις μέρες μας μορφές της Εκκλησίας μας, σαν τον άγιο Αθανάσιο τον Αθωνίτη, διότι αποτελούν πρότυπα ζωής για τον σύγχρονο αποπροσανατολισμένο πνευματικά άνθρωπο. Άγιοι, σαν τον άγιο Αθανάσιο, βίωσαν με συνέπεια την ασκητική του ορθοδόξου μοναχικού ιδεώδους, η οποία είναι το μοναδικό αντίδοτο στον δικό μας καταναλωτικό βαρβαρισμό, ο οποίος ευθύνεται πρωτίστως για την σύγχρονη παγκόσμια οικονομική (και όχι μόνο) κρίση. Ειδικά ο αγιορείτικος κοινοβιακός μοναχισμός, τον οποίο θεμελίωσε ο άγιος Αθανάσιος, αποτελεί το νοητό πνευματικό φάρο και την ελπίδα για μια καλλίτερη και ανθρωπινότερη κοινωνία, στα πρότυπα του ορθοδόξου τρόπου ζωής και πολιτείας.